

Mészáros Márton

FAKULÁS

Büszke. Talán ez volt az a szó, amit mondtak. Büszke, büszke – ízlelgette a szót magában. Büszke? Azt mondta volna, hogy büszke vagyok? Nem, ezt nem mondhatta, gondolta és elhúzta száját. Helyenként már májfoltos, megcsontosodott ujjait az asztalon pihentette, aztán eszébe jutott: méltóságteljes! Igen-igen, ütögette finoman homlokát, hát hogy is feledhettem el?

Júlia olyan asszony volt, aki mindig tudta, hogyan illik megjelennie. Tudta ezt akkor is, amikor már mást nem tudott. Méltóságérzettel született, delnő volt, akit „dzsentrí” szülei finomsággal és jó érzéssel ajándékoztak meg. Telente, amikor az ablakon kinézve csak hősztálást látott, vagy amikor lába lágyan belesüppedt a finom fehér hóba, mindig eszébe ötlött az operett-hangulat, amelyben felnőtt, az ennyi meg annyi hektáros birtok (soha nem jegyezte meg), a cigányzenészek, akik az apjának játszottak, de leginkább az jutott eszébe, hogy milyen is volt az árkádíves udvari tornác, és milyen jó érzés volt hozzádólni tűző melegben is a jéghideg, fehérre meszelt falhoz.

Csakhogy a tükörbe nézve egy idegen asszony arcát pacsmagolta. Sárgásfehérre kopott vattával mázolta arcát, kőpuder, majd némi halvány pirosító került fel, hogy úgy nézzen ki, mintha a dér éppen megsípte volna az orcáját. Aztán előkerült a fémfésű és a piperetükör. Hiába volt ott a nagy szobai tükör, nem bízta a véletlenre a szépítkezést. Néha a tükör elé tett egy széket, s arra ülve gondosan megvizsgálta az arcot, amelyet a tükörkép mutatott. Határozottan nem hozzá tartozott. Öreg volt. Hogy ráncos volt-e? Azt azért még nem mondta volna, hiszen sok-sok nő úgy öregedett meg, hogy az arca inkább hasonlított domborzati térképre, mint a fej részére. Ezen az ismeretlen arcon látszott, hogy művészi szépséggel megteremtett porcelán istennő ábrázata. Csak azt nem tudta, miért kell neki mindennap találkoznia vele. A tükör előtt roskadva, orvosi precizitással megérintve saját arcát, bőrét, két kezének ujaival széthúzva vizsgálgatta, tapogatta ezt az idegen arcot. Most, amikor elhatározta, hogy készül valahova, azt hogy hova, nem tudta, csak azt, hogy menni kell, mert ha továbbra is bezárva

marad, nem bírná tovább. Az utolsó simítások közé tartozott az a sajátos szokás, amely az utóbbi időben lett része tükör előtti készülődésének: ujjhegyeit megnyálazta, majd szemöldökéhez érintette, aztán lelapította a homloktájékon egyre hiányosabb haját. Füléből félig kijáró ékszerét erősen a helyére pattintotta, hogy nehogy az út során leváljon, majd megtapogatta mindkét fülét, hogy biztosra menjen azt illetően, hogy még mindkét fülbevaló, a most odaerősített és a bal fület ékesítő régi is a helyén van. Feltette színes sálját, térde alatt fekete szőrme-kabát himbálózott. Inगतag léptekkel megindult a másik szobába, de tudta, még nem áll készen. Érezte, hogy valamit elrontott. Vagy elvétett... Nem! De mégis, elrontott. Csak ez lehet, hiszen mindent megtett, ez a nyomasztó aggodalom csak azért ülhet rajta, mert valamit nem jól csinált. Talán rossz rúzzsal kente ki a száját a nap elején, vagy rosszul öltözött fel. Kulcsáért nyúlva valami puha dologra lelt a zsebében. Kutató kezei rögvést kihúzták a szövet puhakalapot. Hát igen, engedte ki egy mély, kitarzott lélegzettel a levegőt, ez lesz mindnyájunkkal.

A ház belső udvarának korlátja éjfekete volt. Nemrég festették újra, néhány napja még nem lehetett érinteni. Most már, a lélekfacsaró hidegben foghatta, támaszt adott neki. Az utolsó lépcsőfokra érve, eddig korlátba kapaszkodó keze a másik mellé került: összeért egy kékeszöld és egy bordó kesztyű. Elsziszegett a foga között egy elharapott szitkot, ment tovább. Mostanában már megfontolta, hogy mibe fektet energiát, spórolt erőkészleteivel, türelmével és lépteivel is. Még mindig a ház udvarán, az épülettömb szélén madáracsicsergés nesze ért a füléhez. Egy röpke pillanatig úgy meresztette hallgatni még képes fülét, mint egy vadászkutya, fejét pedig ide-oda forgatta, mint a bagoly, amely képtelen mozgatni szemét, s ezért a hiányosságért kétszázhetven foknyira képes fordítani fejét. Az utcára érve már felbukkant a nap, éppen a megállóban dohányozni tilos tábla alatt ücsörgő fiatalok felé vezetett az útja. Távolról még cseverésző kisiskolásoknak látta őket, de ahogy közeledett feléjük, egyre inkább haragudott csacsiságára, amiért annyira naiv volt, hogy a tiszta gyermeki ént kereste ezekben a közélről már cseppet sem barátságos fiatalokban. Nem tudta, hogy a középen ülő két lány miért foglalt olyan kényelmesen helyet egy-egy fiú mellett, akik zöldüveges sörből kortyolgattak, és akiknek cigaretta égett a kezében. Azzal sem volt tisztában, csak

homályosan sejtette, hogy a gyerekek rajta hahotáznak, mert amikor elment előttük, egy néma másodpercig elhallgattak, majd, mint a szelepet kilövő nyomás, bántó nevetésben törtek ki. Ezt a szemtelenséget, horkant fel, de hang nem jött ki a száján. Zavarában szövetzsebkendőjébe köhögött, és rosszallóan csóválta a fejét. Hogy ne figyeljen a huligánokra, a természettel kezdett törődni. A borostyán zöldjét, szabályos ereit, a buszmegálló mögötti ház kertjében kihelyezett bögrét, amelyet egy vörös mókus döntött meg, hogy egyen belőle, de öntudatlanul is ügyelve arra, hogy a peremen álló, kis begyét büszkén meresztő cinke ne pottyanjon le. Milyen szép, vannak még csodák, gondolta. Révületéből sipítózó, elnyújtott hang riasztotta. Kurvára szétverném a kis koponyáját! – mondta a hang gazdája, mire pofon csattant, és egy vékony bűgás erősödött fel. Te geci, a halál szárítsa le a faszodat! Ez egy szájbakúrt mókus! Júlia látta, ahogy az előbb még összhangban röhögcsélő, füstölgő fiatalok kétfelé oszolva eltántorogtak, de nem bírt ott maradni ebben a környezetben, amelyet ilyen romlott beszéd zavart meg. Értetlenül nézett az ülőhelyük alatt maradt üvegekre és a szertedobált szotyihéjra. Gyalogolt lefelé a hegyről, néha meg-megérintve a falat, nehogy elcsússzon.

Júlia, ha halálhírről értesítette valaki, csak nézett maga elé, és szenvtelenül olyanokat mondott, hogy ez mindenkivel előfordulhat, vagy tettetett meglepődéssel konstataálta, hogy peregnék – így mondta – az emberek. Ilyenkor a férje kénytelen volt a tanári pályán kamatoztatott bőr alá fúródó tekintetével pislantani rá, aki még középkorúnak is szép maradt, olyannak, akinek páratlan ezüstkoronájához az idősödő költőférjek büszkeségtől dagadó szerelmes szívvel írtak ódákat. Persze nem szenvedett részvéthiányban, de úgy volt vele, minek törődni a kimutatásával. Ahogy visszaemlékezett ezekre a rég elfeledett részletekre, megszedült a sétálóutcán. Tetőtől talpáig végigfutott rajta a hideg, aztán előntötte a forróság. Homlokán apró veritékcseppek folytak végig, letörölte őket, kifújta a levegőt, majd teleszívta tüdejét az őszinte reménnyel dúsitott légkeverékkel. Mégis megszedült, pislákoló sötétség cikázott szeme előtt. Aztán már azon kapta magát, hogy egy megnyugtatóan meleg, puha kéz belé karolt, és az egyik szabadtéri asztalhoz kísérte. Mintha vákuum szigetelte volna azt a kedves, vidám hangot, amely hozzá beszélt. Érezte még a szájából kiáradó lágy melegséget is, de a hangokat megfosztotta valami titokzatosság.

Nyilván azt kérdezi, hogy vagyok, mi történt, vagy szedek-e gyógyszert – ekképpen nyugtatgatta magát az öregasszony, aztán a porcelánbőrű vöröske beszaladt a kávézóba, de mire Júlia felocsúdhatott volna, újra felbukkant a lány fehér munkaruhája. Kezdő pincérnő lehetett, remegett a kezében a pohár, a pohárban pedig lötyögött a nagy izgalomban csordultig töltött víz. Rendben van már? – kérdezte. Júlia már túlélesen értette minden szavát, a lány mégis lehajolt az ülő nőhöz, úgy kérdezte. Ahogy megdöntötte testét, felsője láttatni engedte vékony mellét és a nyak alatti szeplő borította felületet. Örült, hogy ő soha nem volt szeplős. Olvasott valahol arról, hogy a patikákban a legkelendőbb készítmény a fehéritő, amelyet szeplős lányok vesznek tucatszám (mások körömvirágból készített pakolással próbálkoznak), valahonnan pedig emlékezett arra is, hogy a szeplős lányok érzékenyebbek nem szeplős társaiknál. Úgy érezte, mintha kiszakadt volna saját életéből, és csak ülne a tátogó lány előtt, akinek előrebillent a fejét, de nem válaszol. Aztán szép lassan, éppúgy, ahogy a víz szárad fel, egyre inkább visszatért a valóságba, és tisztán értette, ahogyan megkérdezik: hívjak valakit, aki hazaviszi? Hirtelen nem tudta elhelyezni a kérdést, a másodperc töredékéig csodálkozva meredt maga elé, majd automatikusan felmondott egy telefonszámot. Minduntalan elakadt a számsor felénél, és újrakezdte. A sokadik nullahathúsznegyvennyolcötven után megállt, és mielőtt ismételen nekifoghatott volna, a lány félbeszakította. Hagyja csak, szólt meleg mosolyba burkolt türelmetlenséggel, majd hívok én egy taxit. Annak azért örült, hogy a mondat végére nem tette oda, hogy a néninek.

Megszokott környezetben, szobája régi melegében ült a szóttas borította foteljében, amelyet a férje mindig puffnak hívott – csak azért, hogy ezzel a bugyuta szóval bosszantsa feleségét. Hosszú ideje szakadatlan fáradtság terhét cipelte vállain, mint Atlasz, a titán, akit a főisten arra kárhoztatott, hogy élete legvégső napjáig a vállán hordozza az égboltot. Tette indítékát nem értette, mégis úgy derengett számára, ki kell mennie a konyhába. Megtorpant, majd benyúlt a hűtőbe. Megigazított egy flakont, és már meg sem ütközött azon, hogy a hordozható telefon onnan került elő. Elhúzta a száját, visszasétált a fotelhez. Egy étellel teli hang szólt hozzá a vonal másik végéről. Halló, halló, visszhangozta engedelmesen a nő. Halló! – csattant fel Júlia. Kákássy Júlia vagyok! Margóval szeretnék beszélni. Még be sem fejezte

a mondatot, amikor a vonal túlvégéről választ kapott: nem tudom adni, édesanyám már meghalt. Igen, igen, motyogta, várok! Nem tudja megvárni anyámat, meghalt. A hölgy, érzékelve a megfelelő felelet hiányát, megengedő elnézéssel elismételte az utolsó mondatot, de Júlia mit sem reagálva beszélni kezdett. Egykor volt életről, rég elmúlt napokról, olyan nyarokról, amikor húszévesek voltak Margóval. Arról, hogy fiatalon minden nő szép, majd bennfentesen hozzátéve, hogy még az is, aki csúnya. Okos szemei egyre mélyebbre ástak a múltba, tekintete így változott meleggé és nyitottá. Csodálatos volt abban az évben a Bakony – azok a fiatalkori élmények soha nem hagynak el. Néha még most is úgy érzem, hogy a birtokon sétálok a szőlők között, és meglátogatlak téged. Együtt megyünk iskolába – József, a borász kísér minket. Ma pedig kinézek az utcára, és minden kisasszony egyedül rohángál. És milyen ruhákban! Elborzadva ejti ki e szavakat.

Csend.

Júlia néni, én ezt nem hallgatom tovább. Rosszul van? Értesítsek orvost?

Ki ez a nő, miért beszél hozzá? Miért szakítja meg a beszélgetést azzal, akit szeret. Ez pontosan olyan főbűn, mint beleolvasni más naplójába. Megszakad a vonal. Egy utolsót recseg még a telefon, aztán anyi. Júlia leforrázva néz maga elé. Nyelve hegyével szájpadrását pöckölgeti, majd ünnepélyesen felnézve a plafonra, felkiált: Isten veled örökre, édes Margóm!

Mikor kezdődött ez az egész? Figyelnem kellett volna a jelekre már akkor, amikor egyre bizalmatlanabbá váltam az emberek felé.

Éppen, ahogy e gondolatok testet öltöttek benne, erőteljes, valószínűtlenül hangos dobogásra kapta fel fejét. Egykor kíváncsi természete úrrá lett rajta, s jobb oldalra, a bejárati ajtó felé emelve megfásult tekintetét, annyira kihajolt a fotelból, hogy az már majdnem feldőlt. A látványtól még a lélegzete is elállt. Nem törődve semmivel, mintha forró vaslapra ült volna, azonnal felpattant ültéből, letépte kötényét, földre zuhant a notesz, a toll, a szemüveg és minden, ami a combján nyugodott. A döbbenettől vibráló hangon szólt az ajtóban álló férfihoz: Márton, te vagy az? Lehetséges ez... – a kérdés inkább kijelentésnek tűnt, mintsem firtatásnak. Férje pedig csak állt és hallgatott. Nem vette le zord, szürkésbarna zakóját, amelyben eltemették, a sötétes nadrágját és fényesre pucolt ormótlan lábbelijét sem. Aztán, amikor Júlia

közeledni kezdett felé, halvány mosoly jelent meg a száján, de szólni egy szót sem szólt. Júlia megtorpant előtte, és ahelyett, hogy a közelébe ment volna, visszasietett a szobába, kitárta mindkét ruhásszekrényre ajtaját, és leakasztotta ruháit, majd szertedobálta őket. Mire megtalálta a legszebbet, már körös-körül a szobában vállfán maradt vagy azt elhagyó ruhák, sálak, kalapok feküdtek a földön, az ágyon.

Szép vagyok? Szép vagy, Julikám! A Papa mindig azt mondta, ne dicsekedj vele, de ne is tagadd le! De vajon erre mondta, vagy tudja már a... – de nem emlékezett rá, hogy szól a közhely befejezése. Tovább igazgatta haját, miközben azon gondolkozott, egykor erőteljes, dús sörénye mikor is hagyhatta el. Aztán megcsóválta a fejét. Minek azt tudni, minek a sok szám, minek az egész. Csak sminkeld magad, készülődj, hagyd az állandó megfelelési kényszert. Felkerült a piros rúzs is. Grotosz arc meredt kérdőn rá a tükörből. Kell ez? – kérdezte magától elszontyolodva. Kell, felelte, s egy nem várt recsegés, majd az azt elnyomó, nagy múgonddal megkomponált, örökbecsű dallam hívó szavára elindulva, kísétált a szobából. Egy gyors lépés ide, egy oda, keringés, forgás, aztán a zene hevületére a finoman az égbe csapott kéz megdermedt, majd zizegve, cikázva aláhullt. A következő perdüléssel már haja sűrűbb és erősebb volt, teste egyenesebb, ránca kevesebb. Aztán újra fordult, arcán ülő barázdái eltűntek, ősz szálai pedig aranyászóke fürtökké változtak. Az izzadságtól gyöngyöző húszéves Júlia a szoba sarkában némán figyelő férje felé nyújtotta puha kezét, majd nevetve csókot dobott neki, aztán elkezdtek gyengéden forogni. Csak táncoltak és táncoltak, még akkor sem fáradtak el, amikor már mindketten zihálni kezdtek, zsenge testük nem ismert leküzdhetetlen akadályt.